

provincie
groningen

bezoekadres: Martinikerkhof 12

postadres: Postbus 610
9700 AP
Groningen

algemeen telefoonnr: 050 316 49 11

algemeen faxnr: 050 316 49 33

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

GEDePUTeERDE STATEN

Aan de raden en de colleges van Burgemeester
en Wethouders van de gemeenten

- Appingedam
- Bedum
- Delfzijl
- De Marne
- Eemsmond
- Groningen
- Grootegast
- Haren
- Hoogezand-Sappemeer
- Leek
- Loppersum
- Marum
- Menterwolde
- Oldambt
- Slochteren
- Ten Boer
- Winsum
- Zuidhorn

Datum : - 1 SEP. 2015
Briefnummer : 2015-38.425/36/A.12, BJC
Zaaknummer : 591603
Behandeld door : Pol E.P.
Telefoonnummer : (050) 316 4549
Antwoord op :
Bijlage : 1

Onderwerp : Brief aan Provinciale Staten.
Bestuurlijke organisatie, taak- en roldiscussie, gemeentelijke
herindeling. Stand van zaken en het verdere proces

Gemeente De Marne	
registratie -nummer:	2015001145
ingekomen d.d.:	- 3 SEP 2015
in handen gesteld van:	M. Hegema
class.nr.:	004-151
ontvangstbevestiging:	☐ JA ☒ NEE

Geachte raad, geacht college

Bijgaand doen wij u ter informatie toekomen onze brief aan Provinciale Staten, waarin wij een eerste uitwerking geven van onze visie en het vervolgproces met betrekking tot de bestuurlijke organisatie, gemeentelijke herindeling en de taak- en roldiscussie. Tevens geven wij een overzicht van de stand van zaken van de gemeentelijke herindeling in onze provincie en ronden wij het open overleg af met de vijf gemeenten in Oost-Groningen. Korthedshalve verwijzen wij u naar de inhoud van de brief.

Voor die gemeenten die koersen op een gemeentelijke herindeling per 1 januari 2018, ontvangen wij het door de betrokken raden vastgestelde herindelingsadvies graag uiterlijk voor 1 mei 2016.

Tevens willen wij hierbij onze waardering uitspreken over het kennismakingsgesprek dat wij met uw gemeente hebben gevoerd. De gesprekken met de gemeenten hebben wij als prettig, zeer informatief en constructief ervaren.

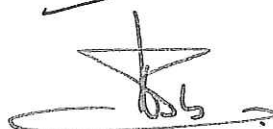
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

A stylized handwritten signature consisting of a large, open 'C' shape followed by a sharp upward stroke and a horizontal line.

, voorzitter.

A handwritten signature featuring a central vertical stroke with horizontal strokes intersecting it, and a long horizontal line at the base.

, secretaris.

provincie
groningen

bezoekadres: Martinikerkhof 12

Aan Provinciale Staten

postadres: Postbus 610
9700 AP
Groningen

algemeen telefoonnr: 050 316 49 11

algemeen faxnr: 050 316 49 33

www.provinciegroningen.nl
info@provinciegroningen.nl

Datum : 1 SEP. 2015
Briefnummer : 2015-38.408/36/A.12, BJC
Zaaknummer : 591603
Behandeld door : Pol E.P.
Telefoonnummer : (050) 316 4549
E-mail : e.pol@provinciegroningen.nl
Antwoord op :
Bijlage :
Onderwerp : Bestuurlijke organisatie, taak- en roldiscussie, gemeentelijke herindeling. Stand van zaken en het verdere proces.

Geachte dames en heren,

1. Aanleiding en opzet

In de vergadering op 20 mei 2015 van de commissie Bestuur, Financiën en Veiligheid van uw Staten is gesproken over de brief van het vorige college van Gedeputeerde Staten van 4 maart 2015 (2015-08917/10/A.4, PPM) over de 'stand van zaken van de gemeentelijke herindeling en het eindverslag van het open overleg in oostelijk Groningen'. In deze vergadering hebben wij, bij monde van de portefeuillehouder voor Bestuurlijke organisatie, aangekondigd voor het zomerreces met de 23 Groninger gemeenten gesprekken te zullen gaan voeren. Deze gesprekken hebben inmiddels plaatsgevonden. Tevens hebben wij gesprekken gevoerd met de Vereniging van Groninger Gemeenten (VGG).

Met deze brief informeren wij u - in het licht van het collegeprogramma en de gevoerde gesprekken - over onze uitgangspunten, de stand van zaken en het verdere proces met betrekking tot de bestuurlijke organisatie, de taak- en roldiscussie en gemeentelijke herindeling. Wij bouwen daarbij voort op de uitgangspunten en kaders in de 'Visie op de bestuurlijke organisatie van de provincie Groningen', (Voordracht van 2 juli 2013, 2013-28.424, PPM) door uw Staten vastgesteld op 25 september 2013 en in de Voordracht van 7 januari 2014 over de 'Bestuurlijke organisatie provincie Groningen' (2014-00573, PPM), door uw Staten vastgesteld op 29 januari 2014.

In de volgende paragraaf geven wij een nadere uitwerking van de uitgangspunten in het collegeprogramma wat betreft de bestuurlijke organisatie, de taak- en roldiscussie en de gemeentelijke herindeling in onze provincie. De actuele stand van zaken van de gemeentelijke herindeling in (clusters van) gemeenten wordt beschreven in paragraaf 3. In de laatste paragraaf beschrijven wij het verdere proces van de taak- en roldiscussie, zoals dat ons voor ogen staat en gaan wij in op de formele rol van de provincie bij het proces van gemeentelijke herindeling.

2. Collegeprogramma: uitgangspunten en uitwerking

Interbestuurlijke verhoudingen, bestuurscultuur en rol- en taakopvatting

Wij willen streven naar interbestuurlijke verhoudingen en een daarbij behorende bestuurscultuur tussen de provincie en de gemeenten, die zijn geënt op partnerschap, wederzijds vertrouwen en respect voor elkaars taken en verantwoordelijkheden. Dit vraagt om een provincie die zichtbaar, betrokken en met vertrouwen tussen de Groninger gemeenten staat en waar nodig verbindingen legt tussen gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. Voor de provincie zien wij veeleer een rol als procesbegeleider bij visie- en strategieontwikkeling op regionaal niveau, bij samenwerkingsagenda's en bij (versterking van) de kwaliteit van het openbaar bestuur.

Wij willen de komende jaren, samen met de Groninger gemeenten, gestalte geven aan een nieuwe bestuurlijke organisatie van en bestuurscultuur binnen de provincie Groningen. Een bestuurlijke organisatie, die wordt gekenmerkt door andere, vernieuwde interbestuurlijke verhoudingen en opvattingen over rollen en taken en een bestuurscultuur die is gebaseerd op partnerschap en vertrouwen tussen gemeenten en provincie. Dit kan in onze ogen alleen dan betekenis krijgen als verantwoordelijkheden, rollen en taken voor eenieder helder zijn en wederzijds worden gerespecteerd; de provincie is primair verantwoordelijk voor de uitvoering van haar kerntaken, de gemeenten zijn dat voor lokale aangelegenheden. Wij menen dat, door taken op gemeentelijk niveau zo dicht mogelijk bij mensen te organiseren, maatwerk kan worden gerealiseerd.

Partnerschap en vertrouwen zijn in onze visie ook aan de orde als het gaat om de beleidsvorming; provinciaal beleid komt zoveel als mogelijk samen met gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en burgers tot stand.

Taak- en roldiscussie, taakoverdracht

Het vraagstuk van taken en rollen van de provincie en de discussie over taakoverdracht in onze provincie zijn niet nieuw. In onze visie is deze zogeheten taak- en roldiscussie breder dan alleen de verdeling van taken tussen de provincie en gemeenten; het gaat ook om de rollen die provincie en gemeenten invullen bij de uitoefening van hun taken en verantwoordelijkheden.

De taak- en roldiscussie vraagt om een eigenstandige visie van de provincie op haar eigen rol en taken. Voor ons college bevinden de kerntaken van de provincie Groningen zich op de zeven beleidsvelden, zoals opgenomen in het IPO-rapport 'Kompas 2020' (2015):

1. duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer;
2. milieu, energie en klimaat;
3. vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden;
4. regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer;
5. regionale economie;
6. culturele infrastructuur en monumentenzorg;
7. kwaliteit van het openbaar bestuur.

In onze opvatting voert onze provincie haar kerntaken zelfbewust uit en blijft zij daarbij oog houden dat provinciale belangen in lokaal en regionaal beleid goed geborgd zijn. Taken die onze provincie uitvoert die niet behoren tot één van deze zeven beleidsvelden, zijn in onze visie geen provinciale kerntaken. De provincie Groningen voert taken uit op onder meer het gebied van sociaal beleid, welzijn, zorg en (gehandicapten)sport. Deze taakgebieden zijn naar onze opvatting geen provinciale kerntaak, maar behoren in beginsel tot het gemeentelijke domein. Wij hebben de ambitie om in deze periode een extra inspanning te leveren als het gaat om het geheel of gedeeltelijk overdragen van provinciale niet-kerntaken aan

gemeenten, waarbij wij vanwege de aard van de problematiek een maatschappelijke verantwoordelijkheid van de provincie zien om gemeenten te faciliteren en te ondersteunen en aldus hen in staat te stellen tot het uitvoeren van taken op het sociale domein. Het is de ambitie van ons college om de leefbaarheid in onze provincie te versterken; daartoe zijn extra middelen vrijgemaakt die wij in samenwerking met gemeenten zullen inzetten. Ook zullen wij nagaan of ten aanzien van bepaalde taken andere rollen aan de orde moeten c.q. kunnen zijn. Wij gaan daarover verder in gesprek met de Groninger gemeenten (VGG).

Wij nemen ons ook voor om provinciale taken en bevoegdheden met een regionaal karakter aan gemeenten over te dragen. Dit omdat wij het belangrijk vinden dat publieke taken zo dicht mogelijk bij mensen worden georganiseerd op gemeentelijk niveau, zodat lokaal maatwerk kan worden geleverd. Zo biedt bijvoorbeeld het voorstel voor de nieuwe Omgevingswet veel ruimte voor delegatie van taken en bevoegdheden en beleidsruimte aan decentrale overheden, zodat lokaal en regionaal maatwerk worden bevorderd.

Van taakoverdracht kan in onze visie alleen sprake zijn wanneer gemeenten over voldoende schaal en toekomstbestendige bestuurskracht beschikken om overgedragen taken uit te kunnen voeren. Differentiatie tussen gemeenten kan daarom bij de overdracht van taken aan de orde zijn.

Met voldoende 'bestuurskracht' van gemeenten als een criterium voor taakoverdracht doelen wij op het vermogen van gemeenten om hun wettelijke taken, lokale en regionale maatschappelijke opgaven en eigen (autonome) ambities op een goede wijze te vervullen in samenspraak met en ten dienste van de samenleving. Bestuurskracht van gemeenten wordt in onze visie door verschillende, onderling samenhangende, factoren bepaald: de aard en schaal van maatschappelijke opgaven; kwaliteit van het lokaal bestuur, van de ambtelijke organisatie en van de gemeentelijke dienstverlening; de rolinvulling door de gemeente als lokale en bovenlokale belangenbehartiger en als partner van andere overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven; de financiële positie van een gemeente, en de wijze waarop een gemeente invulling geeft aan taken in samenwerkingsverbanden.

Tot slot: 'middelen volgen taak' is voor ons college evenzeer een uitgangspunt bij taakoverdracht. Financiële middelen, die door het Rijk via doeluitkeringen aan de provincie voor bepaalde taken zijn verstrekt, zullen meegaan met de taakoverdracht naar gemeenten. Indien over te dragen taken worden bekostigd uit eigen provinciale middelen, zullen wij deze middelen één op één overdragen aan gemeenten.

Bestuurlijke organisatie en gemeentelijke herindeling

Wij realiseren ons dat de gemeenten in onze provincie al enige jaren bezig zijn met een oriëntatie op de vraag hoe zij hun bestuurskracht kunnen versterken en wat dat betekent voor hun bestuurlijke toekomst. Uit de gesprekken met de 23 Groninger gemeenten en met de VGG is ons gebleken, dat de analyse in het rapport 'Grenzeloos Gunnen' van de Visitatiecommissie 'Bestuurlijke Toekomst Groningen' nog steeds breed onderschreven wordt. Ook hebben wij op basis van de gesprekken vastgesteld dat de gemeenten en de VGG het nut en de noodzaak van gemeentelijke herindeling onderschrijven als uitkomst van een meerjarig gezamenlijk proces van gemeenten en de provincie. Een proces waarin gemeenten onderzoek hebben gedaan naar hun eigen bestuurskracht (2007/2008), vervolgens samenwerking in clusters hebben geprobeerd vorm te geven om geconstateerde en verwachte bestuurskrachtproblemen te ondervangen, deze clustersamenwerking in 2012 hebben geëvalueerd en - mede op basis van de uitkomst van dit proces - actief inbreng hebben geleverd aan de Visitatiecommissie.

Evenals de Groninger gemeenten onderschrijven ook wij de bestuurlijke en de daaraan ten grondslag liggende sociaal-maatschappelijke en economische analyse in 'Grenzeloos Gunnen' en het nut en de noodzaak van gemeentelijke opschaling om te komen tot gemeenten met voldoende toekomstbestendige bestuurskracht.

In ons collegeprogramma leggen wij alleen wel duidelijk andere accenten dan in 'Grenzeloos Gunnen' als het gaat om de rolinvulling van de provincie bij herindelingsprocessen en wat betreft de beoogde einddatum van herindeling. Gemeenten zijn, in onze visie, in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur en zelf aan zet als het gaat om het vinden van oplossingen om hun huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven goed op te kunnen blijven pakken. Het wordt in beginsel aan de gemeenten gelaten om hun eigen keuzes te maken met betrekking tot hun bestuurlijke toekomst en voorstellen tot gemeentelijke herindeling te doen. Wel moeten zij in hun herindelingsadvies kunnen aantonen dat herindelingsvoorstellen toekomstbestendig bestuurskrachtige gemeenten opleveren en dat de voorstellen voldoen aan de criteria van het Beleidskader gemeentelijke herindeling (28 mei 2013) en de aanvullende provinciale criteria, die beide zijn opgenomen in Bijlage 1 van de 'Visie op de bestuurlijke organisatie van de provincie Groningen', die op 25 september 2013 door uw Staten zijn vastgesteld.

In ons collegeprogramma geven wij het belang aan dat gemeenten nu en in de toekomst hun taken en opgaven goed kunnen (blijven) uitvoeren. Inwoners hebben recht op goed lokaal bestuur. Wij voelen ons medeverantwoordelijk voor de kwaliteit van het openbaar bestuur in Groningen en zien dat als één van de kerntaken van de provincie. Op verzoek van gemeenten zullen wij het tot stand komen van gemeenten met voldoende toekomstbestendige bestuurskracht faciliteren, ondersteunen en bevorderen. Ons uitgangspunt is dat gemeentelijke herindeling niet wordt opgelegd. Dit betekent dat ons college niet eigenstandig gebruik zal maken van zijn bevoegdheid om herindelingsvoorstellen te doen, als daarvoor geen draagvlak bij de betrokken gemeenten bestaat. Wij geven de gemeenten nadrukkelijk de ruimte om hun eigen verantwoordelijkheid in deze te nemen en die in te vullen. Vanzelfsprekend heeft de provincie een actieve betrokkenheid. In dat kader zijn wij bereid om onze verantwoordelijkheid te nemen om als actief betrokken partner de rol op ons te nemen, die de gemeenten van ons vragen. Dit met als doel om een bijdrage te leveren aan het vinden van een oplossing voor verschillen in opvattingen en standpunten van gemeenten. Van gemeenten mag worden verwacht dat zij kunnen aantonen dat hun keuzes met betrekking tot de bestuurlijke toekomst robuuste, bestuurskrachtige gemeenten in regionaal perspectief opleveren. Maatschappelijke vraagstukken op regionale schaal vragen om een gemeenschappelijke aanpak en daarom ook om solidariteit tussen gemeenten als het gaat om keuzes voor de vorming van robuuste, bestuurskrachtige gemeenten. Daarop zullen wij keuzes van gemeenten (mede) beoordelen.

3. Stand van zaken gemeentelijke herindeling

Hieronder geven wij de laatste stand van zaken in de verschillende (clusters van) gemeenten met betrekking tot gemeentelijke herindeling weer.

Zuid-Groningen

In onze brief van 4 maart jl. hebben wij u gemeld dat wij in het open overleg hebben vastgesteld dat de gemeenten Bellingwedde, Pekela, Stadskanaal, Veendam en Vlagtwedde - weliswaar vanuit de eigen specifieke uitgangshouding - van mening zijn dat de omvang en urgentie van de maatschappelijke opgaven in de regio bestuurlijke opschaling noodzakelijk maakt. De gemeenten beschouwen de maatschappelijke opgaven als leidend voor hun standpuntbepaling over een

daarbij passende nieuwe bestuurlijke inrichting. Vanuit het gezamenlijk gedragen uitgangspunt van provincie en gemeenten om de inhoud van de maatschappelijke opgaven centraal te stellen, heeft het college van Gedeputeerde Staten op alle deelnemers in het open overleg een appèl gedaan om daarbij tevens een open houding aan te nemen in het nadenken over en verkennen van alternatieven voor de bestuurlijke schaal.

Om eerst de maatschappelijke opgaven in het gebied scherp in beeld te krijgen, hebben de vijf gemeenten in december 2014 het initiatief genomen om in gezamenlijkheid een strategische agenda voor het gebied op te stellen. In deze agenda werden de opgaven voor het gebied in samenhang beschreven en de specifieke kwaliteiten van het gebied samengebracht. De gemeenten spraken met elkaar af om de agenda in maart 2015 een eerste maal in alle betrokken raden te bespreken. Vervolgens wilde de Stuurgroep SAVijf nagaan of een nadere uitwerking van de agenda zou kunnen leiden tot een heroverweging van eerder genomen principebesluiten van de betrokken raden over herindeling. In het licht van dit lopende proces deelden wij u in onze brief van 4 maart jl. mee dat wij het open overleg met de vijf gemeenten voor een beperkte periode zouden voortzetten en er op vertrouwden dat de gemeenten op korte termijn afspraken konden maken over het vervolg.

In de gemeenten Vlagtwedde en Bellingwedde heeft de bespreking van de strategische agenda in de raden op 23 maart 2015 geleid tot het besluit dat de strategische agenda SA5 "naadloos past binnen het herindelingsontwerp Westerwolde" en tot het verzoek aan de colleges "in het kader van niet-vrijblijvende resultaatgerichte samenwerking, de geformuleerde vervolgstappen ter hand te nemen om te komen tot een concreet uitvoeringsplan". Tevens hebben de raden van Vlagtwedde en Bellingwedde besloten "de keuze voor een fusie tussen de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde te herbevestigen" en ons college "te verzoeken de procedure als bedoeld in art. 8 wet Arhi voor de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde te beëindigen, zodat beide gemeenten de procedure conform art. 5 wet Arhi kunnen hervatten". Deze raadsbesluiten zijn genomen onder de aanname dat de strategische agenda kan worden uitgevoerd op basis van samenwerking met omliggende gemeenten op diverse beleidsterreinen.

Het vorige college van Gedeputeerde Staten heeft het verzoek van de colleges van Bellingwedde en Vlagtwedde afgewezen (resp. 2015-15.462/16/A.8, PPM en 2015-14.585/14, PPM) op grond van de volgende overwegingen: "Met het opstellen van de strategische agenda is het proces van de vijf gemeenten naar ons oordeel niet afgerond. In het kader van het open overleg hebben wij met de betrokken colleges afgesproken de inhoudelijke opgaven centraal te stellen, alvorens over te gaan tot een gesprek over de gewenste en noodzakelijke bestuurlijke schaal die bij de uitvoering daarvan past. In het licht van deze lopende afspraken maakt uw gemeente nadrukkelijk onderdeel uit van het gezamenlijke proces. (...) Het beëindigen van de procedure voor slechts twee van de vijf gemeenten, op een moment dat de drie andere gemeenten niet zijn gekend in een bepaalde oplossingsrichting voor een regionaal vraagstuk, is wat ons betreft dan ook niet aan de orde."

Wij hebben het open overleg daarom in de afgelopen periode voortgezet en met alle vijf betrokken gemeenten gesprekken gevoerd. De gemeenten Pekela, Stadskanaal en Veendam hebben – gegeven de besluitvorming in Vlagtwedde en Bellingwedde – vastgesteld dat de voorgenomen nadere verkenning van de strategische agenda met de vijf betrokken gemeenten niet langer aan de orde is en dat conform de reeds ingeslagen weg een nadere concretisering van die agenda plaats zal vinden door deze drie gemeenten, mogelijk leidend tot een heroverweging van eerder genomen principebesluiten over herindeling.

De gemeenten Pekela, Stadskanaal en Veendam beschouwen het besluit van de raden van Bellingwedde en Vlagtwedde om de keuze voor een fusie van deze gemeenten te herbevestigen als een gegeven en nemen er kennis van dat dit voor het moment de situatie is na het open overleg.

Beoordeling

Wij constateren dat het open overleg en het proces van de gemeenten Bellingwedde, Pekela, Stadskanaal, Veendam en Vlagtwedde heeft geleid tot een gezamenlijke oriëntatie op de inhoudelijke opgaven in de regio, maar niet heeft geleid tot een gezamenlijke oriëntatie op en overeenstemming over de bestuurlijke schaal.

Aangezien wij van mening zijn dat gemeenten in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor de versterking van hun bestuurskracht en wat dat betekent voor hun bestuurlijke toekomst en wij niet eigenstandig van onze bevoegdheid gebruik willen maken om met herindelingsvoorstellen te komen, beëindigen wij voor de gemeenten Bellingwedde, Pekela, Stadskanaal, Veendam en Vlagtwedde met onmiddellijke ingang de provinciale Arhi-procedure. Wij stellen de betrokken gemeenten schriftelijk in kennis van ons besluit. Dit betekent dat de gemeenten in het gebied in de gelegenheid worden gesteld zelf de voorbereiding van een herindelingsvoorstel, zoals bedoeld in artikel 5 Wet arhi, ter hand te nemen.

Hoogezand-Sappemeer, Menterwolde en Slochteren (HSSM)

De gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Menterwolde en Slochteren (hierna: HSSM-gemeenten) hebben elkaar gedurende het open overleg gevonden in het voornemen samen een nieuwe gemeente te vormen op de schaal van deze drie gemeenten. Vorming van een nieuwe gemeente uit deze drie gemeenten voldoet volgens ons aan de criteria en uitgangspunten van de 'Visie op de bestuurlijke organisatie van de provincie Groningen', zoals die door uw Staten op 25 september 2013 zijn vastgesteld. Wij hebben daarom op 3 maart 2015 het besluit genomen de provinciale procedure als bedoeld in artikel 8 Wet arhi voor de drie betrokken gemeenten te beëindigen. Dit betekende dat Hoogezand-Sappemeer, Menterwolde en Slochteren vervolgens zelf de voorbereiding van een herindelingsvoorstel, zoals bedoeld in artikel 5 Wet arhi, ter hand konden nemen.

De drie gemeenten zijn de afgelopen maanden voortvarend aan de slag gegaan. Er is een Plan van Aanpak opgesteld dat een schets geeft van de noodzakelijke hoofdlijnen van een herindelingstraject. Dit Plan van Aanpak is vastgesteld door de drie gemeenteraden. Op basis van de aanbevelingen uit 'Grenzeloos Gunnen', het reeds eerder door de colleges vastgestelde 'Startdocument Gemeentelijke Herindeling HSSM' en het Plan van Aanpak is een integraal Projectplan opgesteld. Dit Projectplan is in juni/juli 2015 door de drie colleges en de afzonderlijke raden vastgesteld. Op 17 juni 2015 is een klankbordgroep bestaande uit raadsleden gestart. In de komende periode zullen de gemeenten aanvullend financieel onderzoek doen en een traject aanvangen om te komen tot een strategische visie voor de nieuwe gemeente. De drie gemeenten richten zich op een herindeling per 1 januari 2018. Over de daadkrachtige wijze waarop de drie gemeenten de werkzaamheden ter hand hebben genomen spreken wij onze waardering uit.

In onze brief aan uw Staten van 4 maart 2015 hebben wij aangegeven op basis van het gevoerde overleg het vertrouwen te hebben dat de gemeenten Slochteren en Groningen in goed overleg tot een uitwerking van de grenscorrectie Meerstad zullen komen. Daarom hebben wij op 3 maart 2015 ook de provinciale procedure beëindigd voor de gemeente Groningen, die in verband met deze grenscorrectie bij het open overleg betrokken was. De HSSM-gemeenten hebben afgesproken dat de grenscorrectie vanuit de context van de nieuw te vormen gemeente zal worden

bezien. Dat betekent dat, in geval de grenscorrectie Meerstad wordt gerealiseerd voor de voorziene datum van gemeentelijke herindeling, de gemeente Slochteren de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Menterwolde daarbij actief zal betrekken. De huidige planning van de gemeenten Slochteren en Groningen is er op gericht om de grenscorrectie voorafgaand aan de beoogde herindeling van de drie gemeenten te realiseren.

Oldambt

De gemeente Oldambt ziet in de context van de huidige discussie, het belang van het vormgeven van intensieve samenwerking met (clusters van) nieuw te vormen gemeenten en andere partners op bijvoorbeeld economisch gebied, bij grensoverschrijdende thema's en de grotere strategische agenda. De gemeente onderschrijft de noodzaak van een krachtige samenwerking en een gezamenlijk optrekken als het gaat om regionaal-strategische vraagstukken met andere sterke spelers in de provincie en de regio, met name ook langs de A7.

Wij menen dat een zelfstandig Oldambt een voldoende krachtige gemeente in de regio vormt en in de (toekomstige) strategische samenwerking, onder meer met het HSSM-cluster, een stevige positie kan innemen. Daarom hebben wij op 3 maart jl. ook het besluit genomen om voor Oldambt de Arhi-provinciale procedure te beëindigen. Op deze wijze kan een samenhangende aanpak van gedeelde opgaven bevorderd worden, waarbij de gemeente tegelijkertijd de intern-organisatorische effecten van de recente herindeling verder kan inbedden.

Westerkwartier

In onze brief van 4 maart 2015 hebben wij aangegeven op welke wijze de vier gemeenten in het Westerkwartier – Grootegast, Marum, Leek en Zuidhorn – tot dat moment invulling hebben gegeven aan de uitvoering van de onderzoeksopdrachten, die vanuit de betrokken raden in mei/juni 2013 aan de colleges zijn meegegeven.

Over het Middag-Humsterland hebben de gemeenten Zuidhorn en Winsum afgesproken dat er een inwonersraadpleging zal worden gehouden op het moment dat duidelijkheid bestaat over de bestuurlijke toekomst van Winsum (zie verder onder Noord-Groningen). Over samenwerking met de Drentse gemeente Noordenveld na de vorming van een nieuwe gemeente in het Westerkwartier, komen nog afspraken tot stand. De vier betrokken raden hebben inmiddels besloten tot de instelling van een regiegroep in oprichting, bestaande uit de fractievoorzitters uit de raden en onder extern voorzitterschap (door de heer W. Hoornstra, oud-burgemeester van Gaasterlân-Sleat). Taak van deze regiegroep is gecoördineerde sturing te geven aan het verdere besluitvormingsproces. Het mandaat van de regiegroep wordt nog in de raden geregeld.

Beoordeling

Wij steunen het streven van de vier gemeenten om te komen tot een nieuwe gemeente die beschikt over voldoende toekomstbestendige bestuurskracht. Snelle duidelijkheid over de bestuurlijke toekomst van het Middag-Humsterland draagt bij aan de beoogde gemeentelijke herindeling in het Westerkwartier per 1 januari 2018. Het is aan de betrokken gemeenten zelf om tot een oplossing te komen, maar wij zullen binnen de mogelijkheden die ons ter beschikking staan een oplossing voor het Middag-Humsterland zoveel mogelijk stimuleren.

Noord-Groningen

In onze brief van 4 maart 2015 hebben wij de stand van zaken beschreven van de nadere verkenning door de zeven gemeenten in Noord-Groningen (Appingedam, Bedum, De Marne, Delfzijl, Eemsum, Loppersum en Winsum) naar de gewenste schaal van gemeentelijke herindeling in deze regio.

Op 31 maart 2015 hebben de zeven betrokken raden elk afzonderlijk beraadslaagd over de gewenste schaal van een toekomstig te vormen nieuwe gemeente in dit gebied. Aan deze beraadslaging lagen onderzoeken ten grondslag over de strategische agenda, het organiseren van kleinschaligheid en burgers nabijheid, en over de financiële effecten die aan herindeling zijn verbonden. Ook de consultaties van inwoners door de afzonderlijke raden zijn daarbij betrokken.

De raden van Appingedam, Bedum, De Marne en Eemsum hebben op 31 maart jl. gekozen voor een samenvoeging van de zeven gemeenten tot één nieuw te vormen gemeente (de 'G7-variant') als gewenste uitkomst. De raden van Delfzijl en Loppersum kozen voor de variant van samenvoeging van Delfzijl, Eemsum, Appingedam en Loppersum (de 'DEAL-variant'). Op 14 april 2015 heeft de raad van Winsum gekozen voor de variant van samenvoeging van Bedum, De Marne, Winsum en Eemsum (de 'BMW-variant'). Aldus hebben vier gemeenten gekozen voor de G7-variant en drie gemeenten voor twee andere varianten, die elkaars spiegelbeeld zijn (de 'DEAL'- respectievelijk 'BMW-variant').

Beoordeling

Wij constateren dat alle zeven gemeenten, gelet op de maatschappelijke opgaven in het gebied, hun bestuurskracht duurzaam willen versterken door bestuurlijke opschaling, maar er vooralsnog niet in zijn geslaagd het gezamenlijk eens te worden over een bepaalde herindelingsvariant. Uit de gevoerde gesprekken is ons gebleken, dat de zeven gemeenten het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid zien om tot een oplossing te komen, zo mogelijk voor het einde van dit jaar. Wij waarderen deze inzet van de gemeenten. Het is primair aan de gemeenten zelf om tot een oplossing te komen, maar als gemeenten daarom verzoeken, zijn wij graag bereid met de gemeenten te zoeken naar oplossingen. Voor ons college is daarbij de ligging van de drie havens in één nieuw te vormen gemeente een uitgangspunt.

Groningen, Haren en Ten Boer

Groningen

In onze brief aan uw Staten van 4 maart 2015 hebben wij gemeld dat het college van Groningen bij raadsbrief van 25 november 2014 heeft aangegeven onveranderd van mening te zijn dat een nieuwe gemeente waarin Groningen, Haren en Ten Boer opgaan duidelijk meerwaarde heeft. In de brief van het college van Groningen staat: "De gemeente als totaal zou op tal van zaken een sterke positie gaan innemen. Tegelijkertijd is ook duidelijk dat de aard van een dergelijke gemeente een andere zal worden dan de gemeente Groningen nu is. De gemeente Groningen is nu behoorlijk compact / centrum stedelijk. In deze nieuwe gemeente zou dit minder zijn met meer plattelands(kernen). (...) Als het gaat om een herindeling blijven wij Haren en Ten Boer open en uitnodigend benaderen. Daarbij is onze randvoorwaarde dat de keuze voor een herindeling een volwaardige moet zijn. Dit betekent dat er sprake moet zijn van een volledig nieuwe gemeente (dus niet op basis van onderlinge 'inkooprelaties')." Met betrekking tot de grenscorrectie Meerstad hebben wij de stand van zaken hierboven reeds geschetst.

Haren

Op 12 januari 2015 heeft de raad van Haren gesproken over de uitkomsten van het traject 'Bestuurlijke Toekomst Haren'. In het raadsvoorstel werd ten aanzien van de optie 'Haren blijft zelfstandig' onder meer geconcludeerd dat deze optie "geen toereikende oplossing voor de uitvoering van huidige en nieuwe taken van de gemeente (bestuurskracht en uitvoeringskracht)" en "geen oplossing voor een structureel en duurzaam lokaal bestuur" biedt. "Er is veel draagvlak voor deze

optie", maar "er is onvoldoende bereidheid tot samenwerking bij andere gemeenten".

De raad heeft ingestemd met het voorstel om een herindeling met de gemeente Tynaarlo te verkennen en het voorlopig besluit van 25 november 2013 tot herindeling met de gemeenten Groningen en Ten Boer werd ingetrokken. Er is een motie aangenomen dat de uitkomst van de verkenningsfase met Tynaarlo binnen een halfjaar aan de raad moest worden teruggekoppeld. De gemeente Tynaarlo was aanvankelijk voornemens om voor deze zomer te reageren op het besluit van de raad van Haren tot een nadere verkenning van een samenvoeging van beide gemeenten. Eind mei jl. heeft het college van Haren ons bij brief meegedeeld dat de gemeente Tynaarlo inmiddels heeft laten weten medio september 2015 met een uitspraak te komen over het verzoek van de gemeente Haren, omdat de gemeente meer tijd nodig heeft om een standpunt te bepalen.

Ten Boer

In 2013 heeft de gemeente Ten Boer een aanvraag gedaan voor een aanvullende uitkering op grond van artikel 12 Financiële-verhoudingswet (Fvw). Sinds 2014 heeft de gemeente Ten Boer de artikel 12-status. De hieruit voortvloeiende saneringsopgave is verwerkt in de Perspectiefnota 2015, die op 24 juni jl. door de raad is vastgesteld. Daarmee voldoet Ten Boer aan de eisen van het ministerie van BZK voor een aanvullende uitkering. De sanering en de aanvullende uitkering op grond van artikel 12 zou het financiële probleem van Ten Boer voor de toekomst op moeten lossen. Het college heeft aangegeven na deze zomer met de raad tot een nadere besluitvorming over een eventuele herindeling te willen komen. Het college zal verschillende opties met de raad bespreken, onder meer de voorzetting van de huidige samenwerking met de gemeente Groningen, een herindeling met de gemeente Groningen of met kleinere gemeenten, mede afhankelijk van de herindelingsprocessen in andere gemeenten. Inmiddels is ook bekend wat de artikel 12-bijdrage van de fondsbeheerders voor het jaar 2014 is. Dit najaar zal er meer duidelijkheid ontstaan over het verdere verloop van de artikel 12-procedure voor de jaren 2015 t/m 2017.

Beoordeling

Wij vinden het positief dat het college en de raad van Ten Boer het gesprek over de bestuurlijke toekomst van de gemeente weer oppakken en zijn benieuwd naar de koers die zich daaruit ontwikkelt. Ten aanzien van Haren wordt nu uiteraard eerst het standpunt van de gemeente Tynaarlo afgewacht. Het lijkt ons goed om, na het bekend worden van het besluit van Tynaarlo, een gesprek met het college van Haren te hebben over het vervolg. Wij zullen de voortgang in de trajecten waarbij de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer betrokken zijn in de komende maanden met belangstelling blijven volgen.

4. Vervolgproces

Taak- en roldiscussie

In de gesprekken met de 23 Groninger gemeenten en de VGG hebben wij op constructieve wijze van gedachten gewisseld over de taak- en rolopvatting en gesproken over de interbestuurlijke verhoudingen tussen de provincie en gemeenten. Tevens is meer verkennend gesproken over onze voornemens met betrekking tot het overdragen van taken aan gemeenten en het perspectief van taakdifferentiatie. Voor de uitwerking van het verdere proces is het van belang dat gemeenten eerst ook aangeven op welke wijze en binnen welk tijdpad zij duidelijkheid geven over hun eindbeeld van de bestuurlijke organisatie. De VGG en ons college hebben tegenover elkaar de intentie uitgesproken, dat de gemeenten daarover voor het einde van dit jaar duidelijkheid geven.

De gevoerde gesprekken bieden naar onze mening een goede basis om met de Groninger gemeenten (VGG) in gesprek te blijven. Het verdere proces van de taak- en roldiscussie zou, naar onze opvatting, langs drie sporen gestalte kunnen krijgen.

Het eerste spoor bestaat uit een verdere verkenning door de Groninger gemeenten (VGG) om te komen tot voorstellen tot gedeeltelijk of geheel over te dragen provinciale taken aan gemeenten. Wij staan open voor aanvullende wensen van gemeenten, voor het bieden van maatwerk op het niveau van te onderscheiden clusters van gemeenten, te beginnen met gemeenten die al ver gevorderd zijn in het herindelingsproces. Dit willen wij in de komende maanden eerst nader verkennen en uitwerken als tweede spoor van het verdere proces in de vorm van een pilot met de gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Slochteren en Menterwolde, en Oldambt. In goed overleg zullen wij met gemeenten afspraken maken op welk moment overdracht van taken aan de orde zou kunnen zijn. Het derde spoor bestaat, wat ons betreft, uit de verdere uitwerking van de visie van de provincie op haar eigen rol- en taakopvatting en wat dat betekent voor de relaties van de provincie met gemeenten, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en inwoners. Wij gaan daarover in de komende periode graag de dialoog aan met uw Staten.

Rol van de provincie bij gemeentelijke herindeling

Gemeenten zijn in onze ogen, zoals aangegeven, primair zelf verantwoordelijk voor versterking van hun bestuurskracht, voor het vinden van oplossingen om de huidige (en toekomstige) taken en maatschappelijke opgaven goed aan te kunnen. Wij laten het daarom in beginsel aan gemeenten over om voorstellen tot gemeentelijke herindeling te doen. Vanuit een gedeeld belang om te komen tot kwalitatief goede voorstellen aan de wetgever, willen wij gemeenten graag ondersteunen bij de voorbereiding van herindelingsvoorstellen. Dit uiteraard met inachtneming van de eigen verantwoordelijkheid van gemeenten en de provincie.

Bij gemeentelijke herindelingen die van onderop, door gemeenten, tot stand komen, hebben wij een formele rol op grond van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi). Gedeputeerde Staten zijn bevoegd herindelingsadviezen van gemeenten te voorzien van een zienswijze en deze, samen met het herindelingsadvies, door te sturen aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Op basis van de criteria in Bijlage 1 van de voornoemde 'Visie op de bestuurlijke organisatie van de provincie Groningen' vormen wij een eigenstandig oordeel in onze zienswijzen op de herindelingsadviezen, die wij van gemeenten ontvangen. Aan de hand van beide documenten bepaalt de minister vervolgens binnen vier maanden of hij een wetsvoorstel voorbereidt en voorlegt aan de Ministerraad. Op het moment dat de Ministerraad het voorstel van de minister overneemt en voor advisering zendt aan de Raad van State, begint de wetgevingsfase.

Wij zullen uw Staten blijven informeren over de ontwikkelingen van de gemeentelijke herindelingen in onze provincie.

Tijdpad

Op basis van het voorgaande zien wij de planning en stappen met betrekking tot het vervolgproces op hoofdlijnen als volgt:

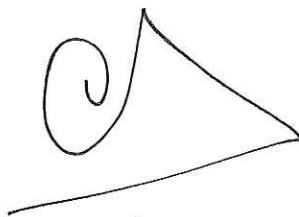
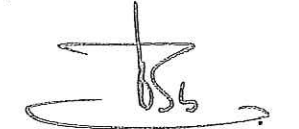
<u>Eerste fase:</u>	
• eerste uitwerking taak- en roldiscussie langs drie sporen	september-november 2015
• gemeenten geven duidelijkheid over eindbeeld bestuurlijke organisatie	medio december 2015
• vaststelling brief Gedeputeerde Staten	medio januari 2016
• behandeling brief door Provinciale Staten	eind januari/februari 2016
<u>Tweede fase:</u>	
• verdere verdieping en uitwerking	vanaf februari 2016

Een afschrift van deze brief is verzonden aan alle Groninger gemeenten en aan de VGG.

Wij gaan er van uit u hiermee, voor het moment, voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, secretaris.